Цела Фиренца лее за Македонија

Фирмата од Фиренца специјализирана за леење во бронза „Фондерија артистика Фердинандо Маринели“ е изведувач на споменициte нарачани од Општина Центар вредни околу десет милиони евра, дознава „Дневник“ кој дојде до петте договори меѓу Општината и италијанската леарница. Во договорите за јавна набавка, кои се од 2008 година, за одредени скулптури се наведени имињата на историските личности што се мотив за скулптурата, а за некои се наведени само парите што треба да се платат. Во документите пишува дека сите скулптури се од бронза. Покрај „Фондерија артистика Фердинандо Маринели“, во зделката се вклучени уште две помали леарници - „Фондерија артистика Гуастини“ и „Галерија Базанти“, фирми-сестри на познатата леарница од Фиренца.

Општина Центар две години ги крие точните суми што ќе се потрошат за скулптурите што предизвикаа многу контроверзи и полемики во јавноста и поради висината на средствата - пари од даночни обврзници и поради таканаречената антиквизација. Иако проектот е во времето на поранешната градоначалничка Виолета Аларова, ниту новиот татко на општината, Владимир Тодоровиќ не сака да одговори на прашањата за споменициte. Тој не беше достапен за коментар на договорите, а и неговите служби не сакаа да потврдат дали нарачката е готова и навистина толку пари ќе се платат од буџетот на Центар.

Во Службеното гласило на Општина Центар на 4 февруари лани е објавено решение за програмата за одбележување на значајни настани и истакнати личности со спомен-обележја. Во решението се вели дека локалната власт ќе подигне споменици на Гоце Делчев, Даме Груев и Никола Карев. Уште се вели дека Општината може да ја проширува оваа листа по барање на правни или физички лица, согласно со Законот за меморијални споменици и спомен-обележја. Според документот, трошоците за чување, заштита и одржување на спомен-обележјата, Општината ќе ги обезбедува од својот и од државниот буџет.

Портпаролот на Општина Центар, Лидија Неделковска, вели дека Општината тендер за изработка на скулптурите Општината распишала на некои меѓународни интернет-сајтови, притоа не именувајќи ниеден од нив. Таа додава дека сè уште не се знае до каде е реализацијата на проектот.

- Тендерите се меѓународни и ги распишавме на меѓународни сајтови за ваков вид тендери. За секоја скулптура формиравме повеќе комисии, кои ќе разгледуваат како ќе се реализира проектот - вели Неделкова.

Таа притоа посочи дека конкурсите и тендерите за споменициte се објавени и во службеното гласило на Општината.

Сепак, во службеното гласило во 2008 година воопшто не е објавен тендерот за скулптурите, туку само програмата.

Нашите информации говорат дека десетте милиона евра ќе бидат платени за изработката и монтирањето за коњаничките скулптури на Гоце Делчев, Даме Груев, Никола Карев, како и за четирите лава што ќе треба да се постават на мостот „Гоце Делчев“, како и за „скулптури и релјефи од бронза од готови модели“ вредни 4,5 милиони евра. Најверојатно токму последниов договор, во кој не е именуван ликот-мотив, се однесува на грандиозната скулптура на Александар Македонски.

За едниот пар лавови цената е 1.150.000 евра, а за другиот 1.180.000 евра. За коњаничка скулптура на Никола Карев во бронза Општината ќе ѝ плати на фирмата 715.000 евра, а за онаа на Гоце Делчев и на Даме Груев - 850.000 евра.

Ако дојде до оштетување на скулптурите, се наведува во документите, трошоците за поправка и за превоз ќе ги плати италијанската фирма што е извршител. Предвидено е транспортот да биде во делови, но нема детали по која рута и какви превозни средства ќе се користат. Рокот за завршувањето на скулптурите не е прецизен и се движи од 15 до 24 месеци. Според тоа, дел од скулптурите би требало да бидат готови до крајот на годинава, а дел во текот на 2010 година. Општина Центар требало да ја исплати првата рата - една петтина од сумата - веднаш по потпишувањето на договорот, 40 отсто по завршувањето на леењето на скулптурите и уште 40 отсто кога ќе заврши монтирањето.

Цените наведени во договорите се без ДДВ. Авторските права за скулптурите ги задржува Општината. Со посебен член е прецизирано дека договорот е од доверлив карактер и дека како таков ќе се чува меѓу договорените страни. Притоа, „без претходна писмена согласност од другата страна, нема да се открива ниту делумно, ниту целосно пред никого“.

Од Центар не сакаа да соопштат дали платиле дел од сумата и кога нарачките ќе стасаат во Скопје. Од „Фондерија артистика Фердинандо Маринели“ од Фиренца се придржуваа кон договорот за недавање информации и, иако им беа испратени писмени прашања, не одговорија.

Оваа италијанска леарница е основана во 1905 година од Фердинандо Маринели и е позната по својата квалитетна изработка на леење скулптури со користење на архаичниот метод со восок и рачна изработка каква што користеле ренесансните мајстори. Во 1922 година почнала со изработка на големи бронзени скулптури какви што се коњаничките, орнаментите и фонтаните. Клиенти им биле Ватикан, Соединетите Американски Држави, Полска, Унгарија, земји во Јужна Америка, Канада... Како едни од позначајните нивни изработки се оградата на монументалните скалила во Музејот во Ватикан, портите во Катедралата „Св. Павле“ исто така во Ватикан, скулптурата на Ајзенхауер во Лондон, реставрација на скулптурите во палатата Кремљ во Москва.

Досега Општина Центар ја информира јавноста само за локациите на кои скулптурите ќе бидат поставени. Скулптурите на Гоце Делчев и на Даме Груев ќе бидат лоцирани пред Камениот мост од страната на плоштадот, додека споменикот на Никола Карев ќе стои спроти Собранието. **(Р.Д.)**

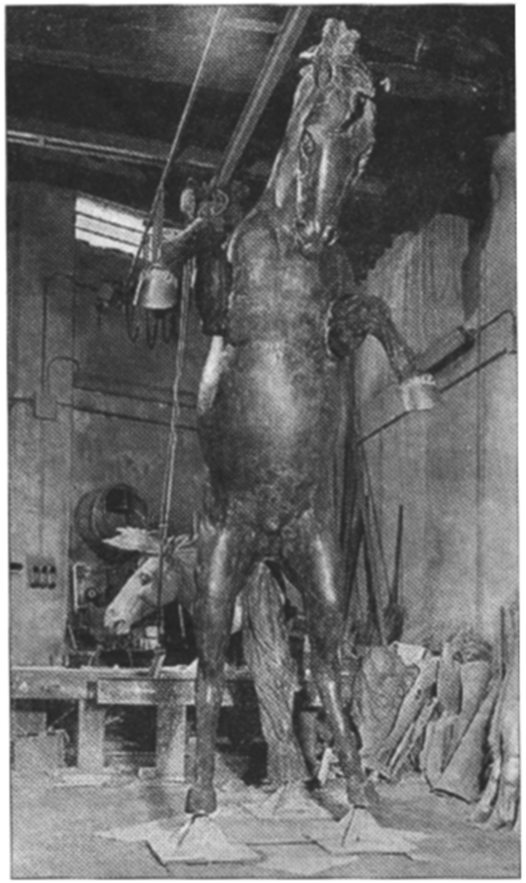

Дел од најпознатите скулптури на леарницата „Фондерија артистика Фердинандо Маринели“: Ајзенхауер во Лондон (горе лево), вепар за Градскиот совет во Фиренца (долу лево) и коњаник за фонтаната во Денвер

Екстра-трошоци

Не е само леењето трошок за споменициte. Општина Центар во минатата година, освен 207 милиони денари за изградба на капитални спомен-обележја, ги реализирала и следниве трошоци: за подготвувањето на спомен-обележјата - 28 милиони денари; за награди и обесштетување на авторите на конкурсните трудови - 6,621 милиони денари; за надоместоци за членовите на Одборот и за лицата одговорни за подготвување на проектно-техничката документација и за консултанти за следење на работата на уметниците - 3 милиони денари; за распишување на меѓународни конкурси за идејни решенија - 797.000 денари.